

Document	Archeologische Quickscan (versie 2)
Plangebied	Zijper Huisartsenpost, Schagerbrug, gemeente Schagen
Adviesnummer	23037
Opsteller(s)	[geanonimiseerd] (regio-archeoloog) & [geanonimiseerd] (archeoloog)
Datum	13-04-2023

Advies	Voorgenomen ingrepen vrijgeven m.b.t. aspect archeologie.
Vervolgtraject	Dubbelbestemming Waarde – Archeologie opnemen ter plaatse van tolhuis met erf (zie afb. 6).

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: [geanonimiseerd]) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het ontwerpbestemmingsplan Zijper Huisartsen te Schagerbrug, gemeente Schagen.¹ Omdat het plangebied iets anders is, is op verzoek deze tweede versie vervaardigd.

Momenteel is het plangebied in gebruik als parkeerplaats en grasland (afb. 1). Het planvoornemen is om de bestaande parkeerplaats her in te richten en aan de westzijde hiervan een gezondheidscentrum te realiseren (afb. 2). Het gezondheidscentrum krijgt een omvang van ca. 900 m². Het plangebied is ca. 1,5 ha groot.

2. Bestemmingsplan en beleidskaart archeologie

Het plangebied ligt in het bestemmingsplan Buitengebied Zijpe (vastgesteld 18-05-2016).² Middels dit bestemmingsplan heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 6. Dit betekent dat rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie bij plannen groter dan 10.000 m² en dieper dan 50 cm onder maaiveld. Cultuurhistorie is in het vigerend bestemmingsplan nog niet meegewogen.

Het bestemmingsplan Buitengebied Zijpe heeft gebruik gemaakt van de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Zijpe (afb. 3).³ Het plangebied ligt op de beleidskaart binnen de hooggelegen polders ten westen van het Noord-Hollands Kanaal. Onder een dikke laag laatmiddeleeuwse sedimentatie zijn in de diepe ondergrond sporen van bewoning en ontginning uit vroegere perioden te verwachten, voor zover ze niet zijn geërodeerd door het Zijper zeegat. Dit is vertaald naar een vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek vanaf 10.000 m² en dieper dan 50 cm. De bedoeling hiervan is om slechts bij grotere plannen rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van archeologisch erfgoed.

¹ Prommenz 2023.

² NL.IMRO.0441.BPBGZIJPE-VA03.

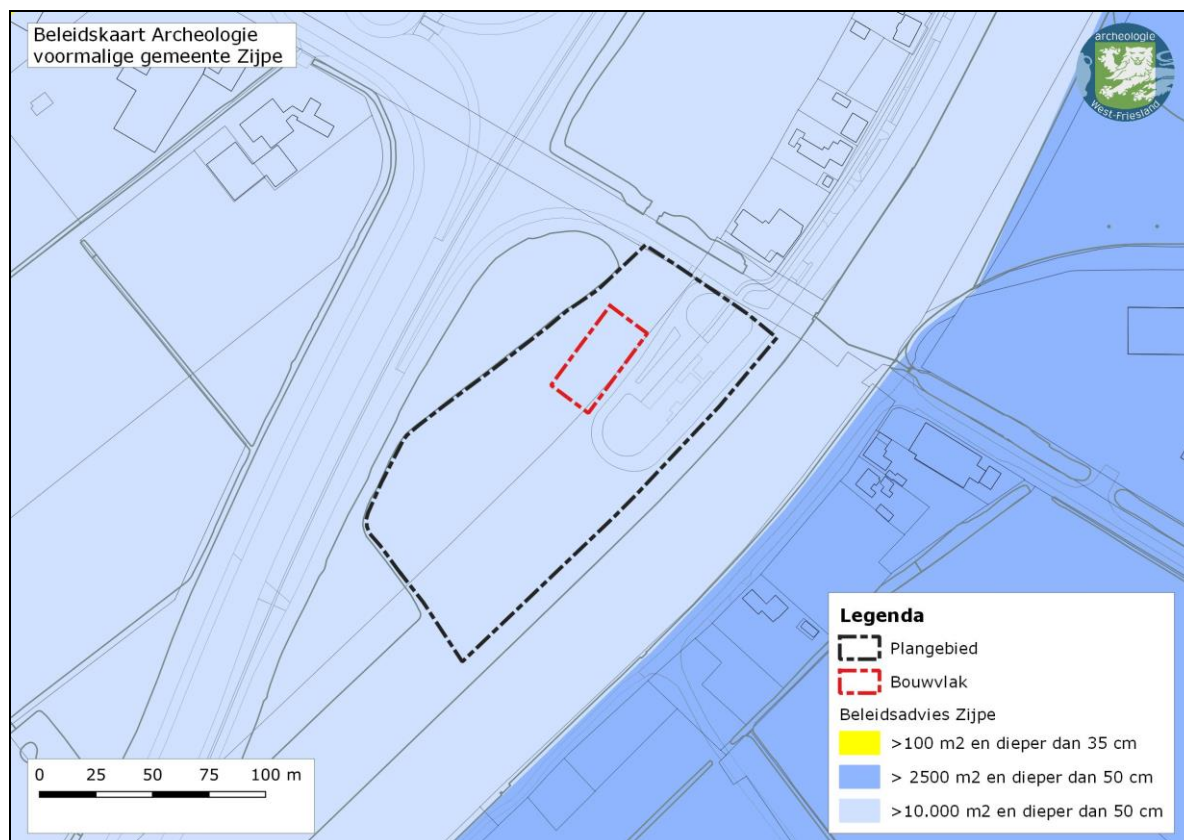
³ Alders & Husken 2007.

Afbeelding 1. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) en nieuwbouw (rode stippellijn) op een recente luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Situatieschets planvoornemen (bron: figuur 5 uit Prommenz 2022).

Afbeelding 3. Ligging plangebied en nieuwbouw op beleidskaart archeologie uit 2007.

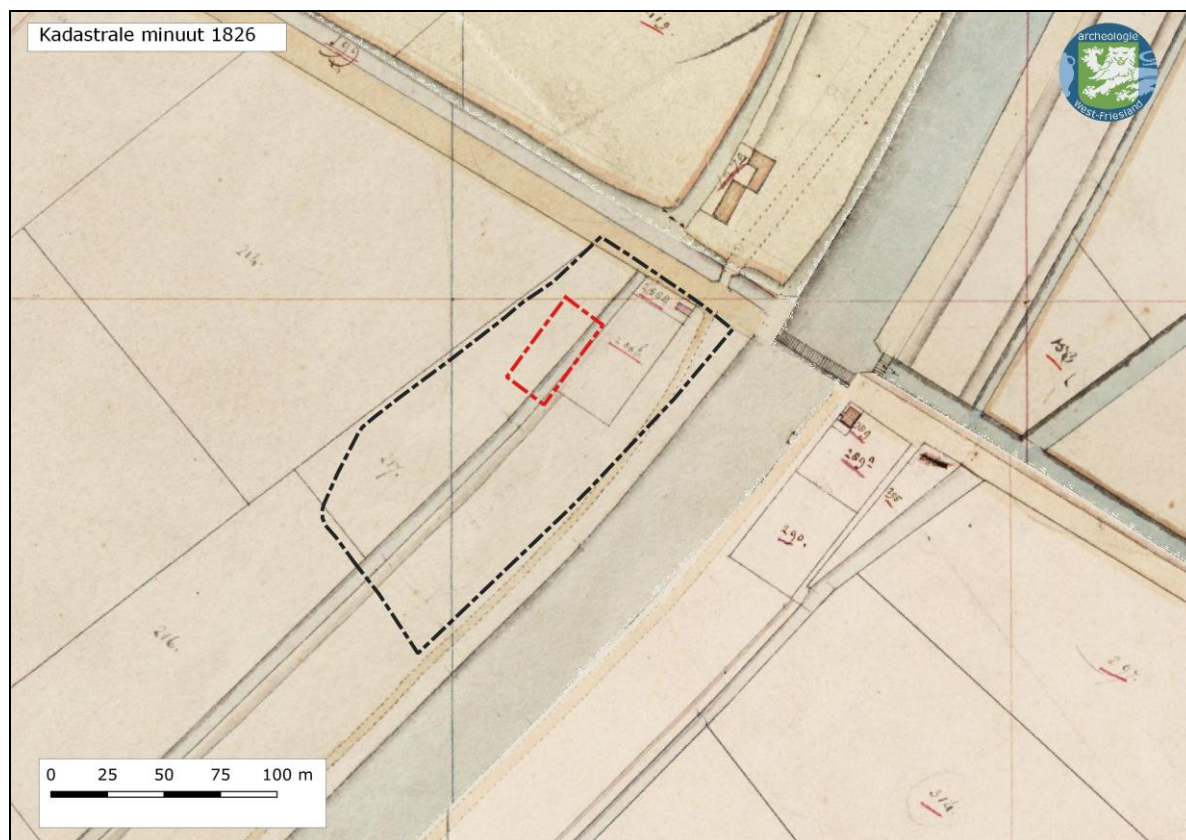
3. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op 17de-eeuwse kaarten (hier niet afgebeeld) is geen bewoning zichtbaar binnen het plangebied.

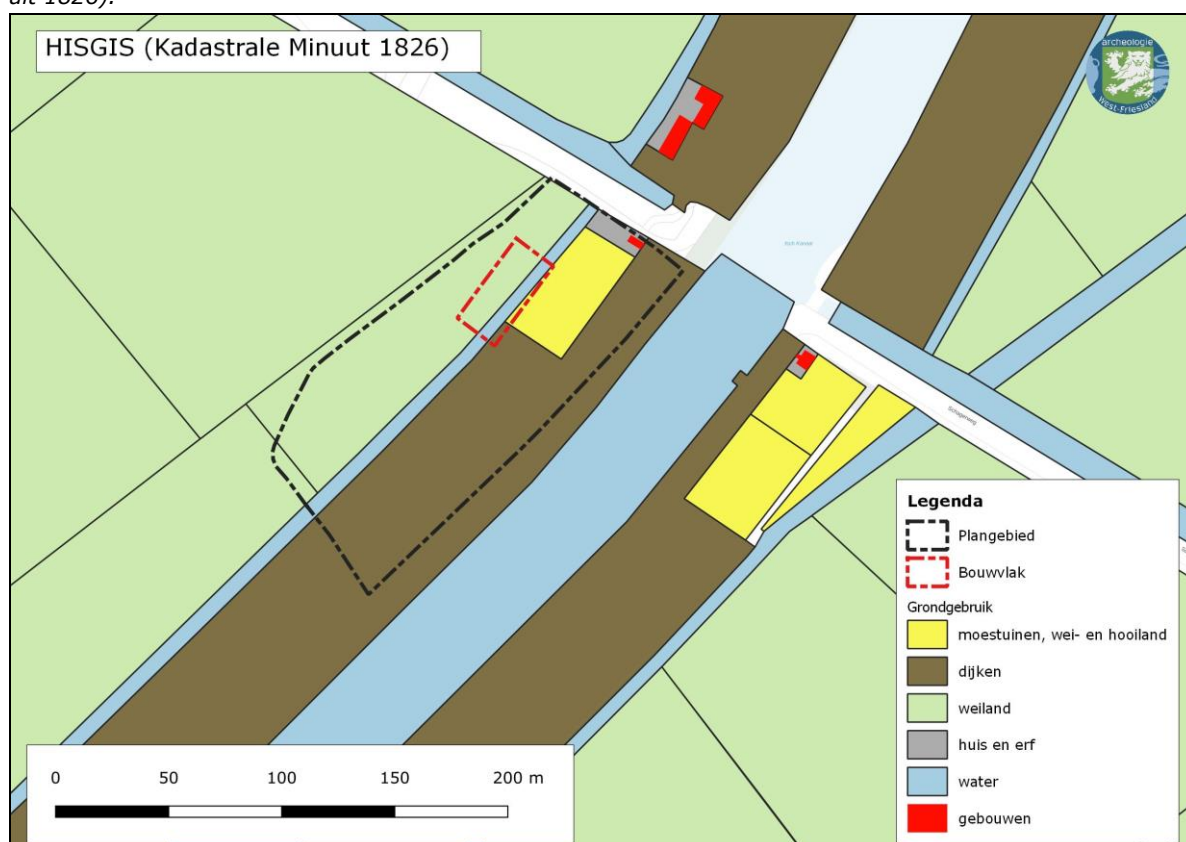
Het plangebied ligt ten westen van het Noord-Hollands Kanaal. De aanleg van het Noord-Hollands kanaal in het begin van de 19de eeuw (1819-1825) bracht veranderingen voor de Zijpe. Het kanaal zou aanvankelijk de Grote Sloot en de Keinsmervaart door de Zijpe volgen, maar er werd uiteindelijk gekozen voor een ander tracé: vanaf de Zijpersluis (Jacob Claesssluis) gedeeltelijk langs de Oosteregalementsloot naar 't Zand. Op de plaatsen waar vlotbruggen in het kanaal werden aangelegd, kwamen nieuwe dorpskernen tot ontwikkeling. Sint Maartensvlotbrug en Burgervlotbrug waren geheel nieuw. Ter hoogte van het plangebied ontstond een klein buurtschap op de kruising van de waterwegen (zie afb. 4).

Op de kadastrale minuutkaart uit 1826 is zichtbaar dat binnen het plangebied een tolhuis aanwezig is (afb. 4). Het oostelijk deel van het plangebied was destijds in gebruik als kanaaldijk en was in bezit van De Domeinen Waterstaat. Het tolhuis staat op de kanaaldijk. Daarbij zijn een erf en een moestuin aanwezig (afb. 5). Ten westen van de kanaaldijk ligt het water de Boomsloot (eveneens in eigendom van De Domeinen Waterstaat). Het westelijke deel van het plangebied was in gebruik als weiland (eigenaar [geanonimiseerd]). De te realiseren nieuwbouw ligt ter hoogte van de Boomsloot en het weiland.

Op basis van de geraadpleegde historische kaarten worden ter plaatse van de geplande nieuwbouw geen bewoningssporen uit de Nieuwe Tijd verwacht. Ter plaatse van de gedempte sloot kan wel vondstmateriaal worden aangetroffen.

Afbeelding 4. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) en bouwvlak (rode stippellijn) op kadastrale minuut uit 1826).

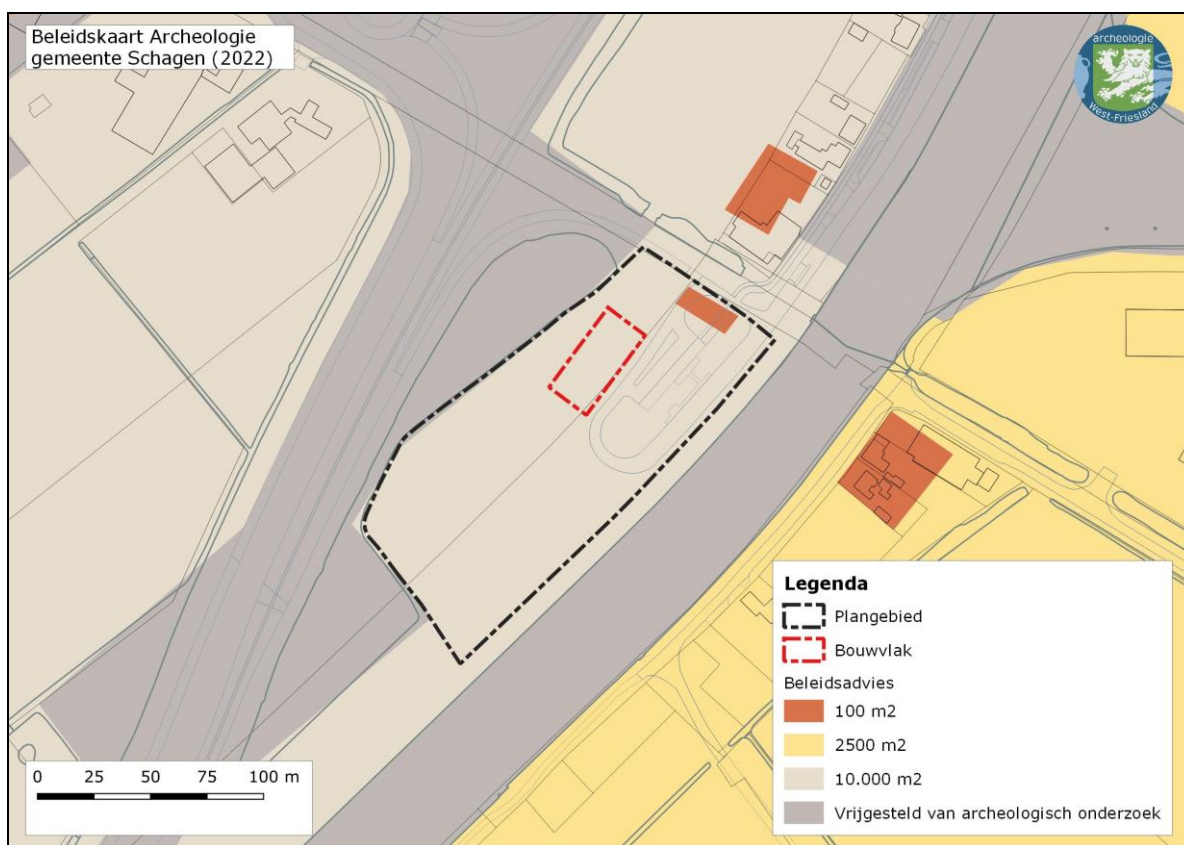
Afbeelding 5. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) en bouwvlak (rode stippellijn) op grondgebruik uit 1826.

4. Archeologische en geologische bronnen

In 1999 is een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd in het kader van de omlegging van de N9.⁴ Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de Tajectnota/MER voor de N9 tussen Koedijk en De Stolpen. In het onderzoeksgebied bij de Stolpen zijn 22 boringen gezet tot een diepte van 2 m –Mv (zie bijlage 1). Op basis van de boringen werd geconcludeerd dat ter hoogte van het plangebied grootschalige erosie heeft plaatsgevonden die veel, zo niet alle sporen van bewoning hebben vernietigd of aangetast. Een veenlaag is niet aanwezig. Binnen 2 m –Mv zijn geen archeologische vindplaatsen meer aanwezig.

5. Beleidskaart archeologie 2022 (afb. 6)

Archeologie West-Friesland heeft een update van de beleidskaart archeologie vervaardigd voor de gehele gemeente Schagen en daarbij een cultuurhistorische elementenkaart opgesteld.⁵ Deze kaarten met toelichting zijn op 20 december 2022 vastgesteld door de gemeenteraad van Schagen. Op de beleidskaart archeologie uit 2022 is in het noordelijke deel van het plangebied een terrein van hoge archeologische waarde aangegeven (afb. 6). Op dit perceel is op historisch kaartmateriaal bebouwing aanwezig (zie kopje 3). Het betreft het tolhuis inclusief erf (zie afb. 5).

Afbeelding 6. Ligging plangebied en nieuwbouw op beleidskaart archeologie uit 2022.

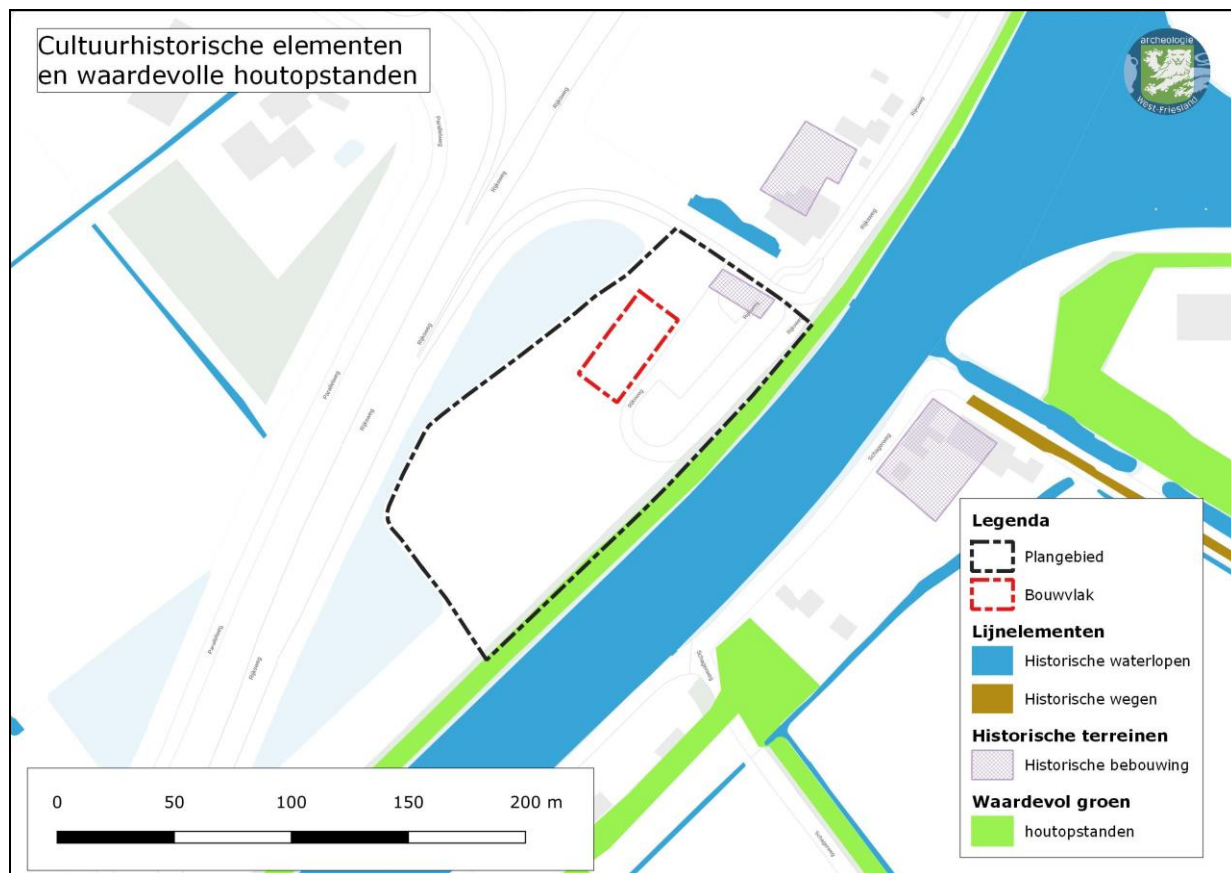
6. Cultuurhistorische elementen en waardevol groen

Op basis van de cultuurhistorische analyse van de omgeving van het plangebied is een beperkt aantal cultuurhistorische elementen van belang (afb. 7). Het Noord-Hollands Kanaal is nog steeds prominent aanwezig en de waardevolle houtopstanden die daarop aanwezig zijn vormen de oostgrens van het plangebied. De leesbaarheid van de overige cultuurhistorische elementen is door

⁴ Molenaar 2000. Archiszaaknummer 2034463100.

⁵ Soonius, de Groot & Schinning 2022.

de omlegging van de N9 sterk verminderd. De nog aanwezige cultuurhistorische elementen worden door de geplande ingrepen niet onevenredig aangetast.

Afbeelding 7. Ligging plangebied en nieuwbouw t.o.v. cultuurhistorische elementen en waardevol groen.

7. Conclusie & Advies

Op verzoek van de gemeente Schagen is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het ontwerpbestemmingsplan Zijper Huisartsen te Schagerbrug, gemeente Schagen. Het planvoornemen is om de bestaande parkeerplaats her in te richten en aan de westzijde hiervan een gezondheidscentrum te realiseren. Het gezondheidscentrum krijgt een omvang van ca. 900 m². Het plangebied is ca. 1,5 ha groot.

Op basis van de geraadpleegde historische kaarten en het uitgevoerde archeologisch onderzoek geldt binnen het merendeel van het plangebied een zeer lage verwachting voor vindplaatsen binnen 2 m -Mv. De meeste werkzaamheden zullen plaatsvinden binnen 1 m -Mv. Binnen het noordelijk deel van het plangebied was in het verleden een tolhuis aanwezig. Hier zullen naar verwachting geen bodemroerende werkzaamheden worden uitgevoerd.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De waardevolle houtopstanden vallen net buiten het bestemmingsplan. Op basis van de beleidskaart uit 2022 wordt geadviseerd een dubbelbestemming Waarde Archeologie op te nemen ter plaatse van het tolhuis met erf (zie afb. 6).

8. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 28. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Gemeente Schagen, 2016. Toelichting Bestemmingsplan Buitengebied Zijpe (vastgesteld 18-05-2016). NL.IMRO.0441.BPBGZIJPE-VA03. (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie D, genaamd Schagerbrug, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Molenaar, S., 2000. Omleggingen N9 Provincie Noord-Holland. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). *RAAP-rapport* 538. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Prommenz, 2023. Toelichting Concept bestemmingsplan Zijper huisartsen te Schagerbrug.

Soonius, C.M., A.S. de Groot & F.C. Schinning, 2022. Toelichting Beleidskaart Archeologie en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen. *West-Friese Archeologische Notities* 68. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bijlage 1. figuur 4 uit RAAP-rapport 538

